

Državni zbor, njegova sestava in pravice.

O volitve, kako sitne so za kmeta! Delo doma zamujati, v občinsko pisarno hoditi, tam počakovati, prepirati se, marsikatero grenko požirati, to v resnici ni prijetno. Navadno ste namreč med volilci dve stranki, katerih druga drugo vničujete, druga drugi može odtegujete. Može, ki so si poprej dobri bili, sežejo si pri volitvah v lase. Koliko je tukaj jeze, obrekovanja, kletve! Kako vendar volitve razburijo duhove! Tako govorijo v časi najpošteniši može. Zato si mislijo: kdo se bo tam pričkal, jaz ostanim pri svojem delu, naj napravijo drugi, kakor hočejo, ter se tako volitve zdržijo.

Ali vendar, prijatelj, nimaš prav, če tako govoriš. Vsak čas ima svoje težave, pa tudi svoje pravice. V prejšnjih časih, pred letom 1848, bile so druge dolžnosti sedaj so zopet druge. Ker živimo v dobi volitev, moramo se jih tudi vdeleževati. Pravico voliti v deželne in državne zastope so nam dali zdajšnji presvitli cesar.

Namen jim je bil, blagor svojih ljudstev pospeševati. Do leta 1860. so namreč presv. cesar in njih predniki sami vladali neomejeno svoje podložne. Imeli so za to svetovalce, kakor jih še tudi zdaj imajo, ki se imenujejo ministri. Kar so cesar in njih ministri na Dunaju ukrenili, to je bila postava za vse dežele.

Dne 20. oktobra 1860 pa so dali cesar Franc Jožef ustavo, t. j. dali so ljudstvu nekaj pravice, da si sme samo dajati postave. Cesar so si pridržali le to oblast, da postave izvršujejo; to pa storijo po svojih ministrih. Kakoršnje postave si torej ljudstvo daje, take mora tudi izpolnjevati. Da jih izpolnjuje, za to skrbijo ministri, katere si cesar izvolijo. Take ustave imajo zdaj vse države v Evropi razven Rusije in Turčije.

Pravico postave dajati ima pa vsak posamezni državljani, tisti, ki bremena države nosi, t. j. ki davke plačuje. Ker pa ne moremo vsi na Dunaj hoditi, da bi tam cesarju in ministrom pravili, kaj bi radi, zato imamo pravico, voliti si zastopnike. Ti zastopniki, katere pošiljajo posamezne dežele našega cesarstva na Dunaj, razodevajo ondi naše potrebe, želje in prošnje, ter se posvetujejo o postavah, katere bi nam mogle pomagati. Ves zbor teh mož imenuje se državni zbor. Na Dunaju je državni zbor za dežele to stran Litave, t. j. za vse avstrijske dežele razven Ogerske. V Budimpešti pa je državni zbor za dežele Ogerske krone. Kakor pa imate avstrijska in ogerska država le jednega glavarja, presvitlega cesarja, tako imate tudi skupne zборе, kateri se zovejo delegacije. Delegacije se zbirajo zdaj na Dunaju, zdaj v Pešti. Vsak državni zbor t. j. Dunajski in Peštanski pošilja v delegacije po 60

poslancev. Ti se posvetujejo o skupnih zadevah celega cesarstva. Tu poročajo tudi svoja delovanja 3 skupni ministri, namreč minister zunanjih zadev, minister za skupne vojne, potrebe in skupne finance, ali državne prihodke. Kar pa vsako teh dveh držav posebej zadeva, to se sklepa v dotičnih državnih zbora, Dunajskem in Peštanskem.

Udje Dunajskega državnega zbora zbirajo se v dveh hišah: v zgornji, katera se imenuje tudi gosposka zbornica, in v spodnji, ki se imenuje zbornica poslancev. Za gosposko zbornico število zastopnikov ni določeno; zato jih je večasi več, večasi manjše. Udje te zbornice so veliki gospodje: vsi doletni nadvojvodi, plemenitaški veliki posestniki, katerim je od cesarja podeljena dedna pravica, vsi nadškofje in knezškofje, nadalje več odličnih mož, ki so si dobili posebnih zaslug v cerkvenih ali državnih zadevah, v vedah ali v umetnostih, in katere cesar sami pokličejo. Ti so udje gosposke zbornice za žive dni.

V spodnji hiši se zbirajo zastopniki, katere pošilja ljudstvo tje; ti so torej državni poslanci v pravem pomenu. Teh je 353. Poprej so se volili iz deželnih zborov; od 2. aprila 1873 sem pa se volijo neposredno iz občin. Delijo se v 4 skupine in to po različnosti svojih volilcev. Prva skupina je onih, koje volijo velikoposestniki, t. j. grajščaki, pa tudi nekateri duhovni velikoposestniki. Druga skupina je skupina mest in trgov, tretja trgovinskih zbornic, in četrta kmečkih občin. Morebiti te bo zanimalo izvedeti, koliko vsaka dežela pošilja zastopnikov na Dunaj. Nižja Avstrija 37, Gornja Avstrija 17, Češka 92, Moravska 36, Šlezija 10, Štajarska 23, Tirolska 18, Predarljska 3, Koroška 8, Kranjska 10, Solnograška 5, Goriška 4, Istrija 4, Dalmacija 9, Trst 4, Galicija 63, Bukovina 9. (Dalje prih.)

Gospodarske stvari.

Branite se bolezn!

Kakor je znano, bolezen kolera še vedno ni popolnoma pojenjala, blizu Osjeka je celo na novo nastala in okolu Budapešte.

Akoravno ta huda kuga lani ni prestopila meje naše štaj. dežele, bati se je, da bi se letos, kadar pride gorkejši čas, zatrosila iz Hrvatske k nam.

Politične oblasti obračajo zatoraj celo svojo pozornost na to bolezen in ukazujejo obširna varnostna pravila.

Mnogo je že storjenega, ali jako mnogo se ima še storiti; zaželeni cilj se pa zamore doseči le tedaj, ako prebivalstvo samo najmarljivejše sodeluje, ako ne le občina kot taka, ampak vsak za sé, vsak v svojem področji vse

mogoče stori, posebno kar se mu zdravništveno svetuje, da vsak v svoji družini skuša se držati varnostnih pravil. Saj ga vendar to nič ne stane! Treba je skrbeti poprej, nego se bolezen prične, da si potem nihče ne more očitati, da ni storil, kar je bilo mogoče ob pravem času, če bi nas utegnila zadeti nemila osoda in da ni križem rok držal.

Županstvom so naložene stroge dolžnosti, ali če jih prebivalstvo ne podpira, če jim kljubuje, potem je ves trud zastonj, škoda za čas!

Dokazano pa je, da je kolera vselej bila še zatročena, da se toraj ni na jednom mestu pri nas kar brez uzroka izcimila. Ako se ozremo na leto 1866, sprevidimo, koliko žrtev je takrat ta strašna morilka zahtevala! Leta 1854 jo je zatrosil neki rokodelski popotnik na Vransko, kjer je hudo, hudo razsajala. Po raznih spisovih in temeljitih skušnjah zdravnikov je ta bolezen prenosljiva, v prvi vrsti po človeških izmečkih.

Treba je toraj opazovati varnostna pravila, kakoršna so doslej po različnih ukazih in predpisih naznačena.

1. Snažnost pri vsem in povsodi, v hiši in po dvorih, posebno po straniščih in sploh smetiščih, odstranitev vsega, kar rado gnjuje iz bližine človeških stanovanj.

Stranišča naj se pogosto polivajo z razpuščenim železnim vitrijolom, da se razsmradijo. Tudi snažnost telesa se ne sme nikdar opuščati.

2. Čisti in sveži zrak je jeden izmed glavnih pogojev za ohranitev zdravja. Zatoraj je neobhodno treba stanišča, spalnice itd. prezračiti, odpreti okna, vrata; snažiti tla in stene, posebno v jutro.

Mnogo boleznih nastane, ker ljudje ne držé svojega stanovanja lepo v redu in žive v zaduhlem soparu.

3. Živiljenje vsakega naj bode v prvi vrsti zmerno; hrana naj bo tečna, posebno pa naj se opazuje zmernost zvečer.

Vsega pa se je treba zdržati, kar bi utegnilo uzročiti drisko n. pr. surovo sočivje, salata v preobilni množini, murke, pred vsem pa nezrelo sadje; sploh je priporočati, da se sadje, sir, mastne jedi le zmerno uživajo.

4. Pitna voda mora biti čista, brez duha; žalibog, da ljudstvo premalo in premalo pazi na dobro vodo in boleznih po kmetih v mnogih slučajih izvirajo iz slabe pitne vode; grda navada, da se napravljajo poleg vodnjakov gnojšča, mora se odločno in strogo grajati.

5. Bolezen kolera prične se navadno z lahko brezbolestno drisko; toraj naj se nastop te podložne bolezni ne zanemarja; takoj naj dotični začne zmerneje živeti, naj pije kamilice, melisov čaj, naj gorko drži trebuh.

Silno pa je svariti pred onimi zdravili, ki jih ponujajo po časnikih in katerim se pripisuje moč proti koleri. Bolje je brž povprašati zdravnika, dokler je še čas.

6. Oštirji, ki imajo pravico, prenočevati tujce, naj ostro pazijo, odkod in v kakem zdravstvenem stanu pride tujec; ako zapazijo kaj sumljivega, naj svoj pomislek brez pomude naznanijo županstvu.

Konečno izrekamo srčno željo, da bi naše prebivalstvo prišlo do spoznanja, da jim je snažnost in zdravstvena pozornost sploh in zmiraj potrebna, če vladajo nalezljive bolezni ali ne.

Ivan G.

Sejmovi. Dne 9. maja v Apačah, v Arnožu, na Polju, na Ponikvi in v Brežicah. Dne 10. maja pri sv. Primožu v Celjskem okraju. Dne 12. maja na Planini, na Teharju in v Slov. Gradu.

Dopisi.

S Ponikve. (Šolsko društvo.) Tudi pri nas se je ustanovila podružnica družbe sv. Cirila in Metoda. Na velikonočni ponedeljek popoldne smo imeli prvi občni zbor. Zbranih je bilo mnogo zavednih kmetov iz bližnje okolice in počastili so nas s svojim prihodom tudi odlični gostje iz sosednega Šent-Jurija. Zborovanje je začel za to pooblaščen g. župan Franc Podgoršek s primernim nagovorom in s trikratnim „živio“ na presvitlega cesarja. Potem je povzel besedo g. Franc Podgoršek mlajši, pravnik v Gradu, in je v prav lepem in krepkem govoru razložil pomen naše družbe. Glavna misel njegovyega govora je: Slovenska mladina naj se izreja in uči na podlagi narodnega jezika v tistem duhu, v katerem sta pred tisoč leti učila sv. brata Ciril in Metod. Bodimo zavedni Slovenci, ne dajmo se pod koš tujim narodom, ki prežijo od vseh strani, da bi nas zatrli. Ponkovičani naj se spominjajo, da je bil v tem kraju rojen Anton Martin Slomšek, ki je največ storil za slovenske šole. Ponosni smejo biti za to in posnemajo naj ga s tem, da v prav obilnem številu pristopijo k družbi sv. Cirila in Metoda. — Gospod Pelan iz Šent-Jurija je kot zastopnik Šentjurske podružnice pozdravil navzočne in je v domačem, prav mirljivem govoru našteval koristi naše družbe. — V odbor so voljeni: prvomestnik g. Franc Podgoršek, župan in veleposestnik na Ponikvi, namestnik Gašpar Senica, veleposestnik v Ponkvi; blagajnik Miha Oberski, nadučitelj, namestnik Miha Zdolšek, posestnik v Luterjah; tajnik Franc Šetinc, učitelj, namestnik Anton Galuf, posestnik v Slatini. Naša podružnica ima že 5 ustanovnikov in 50 letnikov. Zanašamo se, da ji ostanejo zvesti vsi dosedanji udje, in da vsak svojo skrb